

ПРОТОКОЛ

засідання журі II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України
у 2017-2018 навчальному році
(заочний тур)

2018 р.

Секція: Журналістика

№	ПІБ учасника	НВЗ, клас	Клас	Аргументованість вибору теми дослідження, чіткість постановки проблеми, мети та завдань дослідження	Вміння чітко і ясно викладати свої думки, критично осмислювати використані джерела	Самостійність, оригінальність і доказовість суджень, наявність елементів наукової новизни	Повнота у розкритті теми, глибина аналізу літературних даних	Обґрунтованість поданих висновків, їх відповідність поставленим завданням та меті дослідження	Відповідність вимогам оформлення наукових робіт	Максимальна кількість балів (25б)
1	Шепілова Юлія Віталіївна	Лиманський міський Центр позашкільної роботи, Лиманський НВК «гімназія – загальноосвітня школа I ступеня» Лиманської міської ради	10	0,7	1	0,9	0,6	0,3	0,7	10,5
2	Севрюкова Олександра Віталіївна	Бахмутський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа I-III ступенів №11 – багатoproфільний ліцей», Бахмутський міський Центр дітей та юнацтва Бахмутської міської ради	11	0,5	1	1,5	1	0,5	0,5	12,5
3	Золотенкова Олександра Ігорівна	Комунальний заклад "Маріупольська спеціалізована школа I-III ступенів №66	11	0,7	1,4	2,1	1,4	0,7	0,7	17,5

		Маріупольської міської ради Донецької області"									
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Голова журі:

Біличенко О.Л. – доктор наук із соціальних комунікацій, професор_____

Члени журі:

Маторіна Н.М. – кандидат філологічних наук, доцент_____

Остополець І.Ю. – кандидат психологічних наук, доцент_____

Коркішко О.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент_____

Секретар:

Коваленко Т.О. – в.о. заступника директора КПНЗ «ДОМАНУМ»_____

РЕЦЕНЗІЯ

на наукову роботу учениці 11 класу Маріупольської спеціалізованої школи № 66 **Золотенкової Олександри Ігорівни** на тему: «**Особливості дотримання гендерного балансу на маріупольських телеканалах («Маріупольське телебачення», «СИГМА», ТВ-7)»** (відділення філософії та суспільствознавства. Секція: журналістика)

Науковий керівник – учитель української мови СШ № 66 Царюк
Олена Олександрівна

Науковий консультант – старший викладач кафедри соціальних комунікацій МДУ Мельникова Олена Сергіївна

Телебачення залишається не тільки головним, але й єдиним для значної частини людства засобом задоволення інформаційних та культурних потреб, набуття знань, організації дозвілля. Воно має досить великий вплив на аудиторію, а саме телебачення володіє значною кількістю та ефективністю впливу, ніж преса або радіо. В цьому контексті робота, виконана Золотенковою О. І., має особливе значення.

Напрямок наукового пошуку, обраний ученицею для дослідження, відзначається безсумнівною актуальністю в сучасній журналістиці, оскільки будь-яка людина спілкується з навколишнім світом. Незважаючи на безмежність можливостей, людина все ж є невеликою часткою сконструйованого системного обміну із зовнішнім середовищем: прийом й переробка інформації здійснюються нею в точній відповідності з особливими властивостями її психіки.

Тематика науково-дослідницької роботи відповідає напряму секції Малої академії наук України, наявна експериментальна база.

Золотенкова О. В. здійснила контент-аналіз телепрограм трьох маріупольських телеканалів, що виходили в ефір; з'ясувала специфіку гендерного балансу в програмах; провела опитування серед представників різних вікових категорій щодо особливостей дотримання гендерного балансу на маріупольських телеканалах, створила рекомендації для маріупольських телеканалів.

Попри безсумнівну тематичну значущість представленої роботи, вона має ряд недоліків:

1. У тезах наукової роботи не визначено основну мету.
2. Не визначена сутність проблеми, в чому вона полягає.
3. Не вказано, що запропоновано учасником особисто, в чому відмінність одержаних результатів від відомих раніше, т.б. ступінь новизни.
4. Поданий перелік передач не дає об'єктивної картини щодо висвітлення зазначених тем: політичної ситуації, життя міста та інше.
5. Не вказано яким чином оформлено рекомендації каналам.
6. Огляд літератури подано у двох розділах.

7. Зовсім не прописана методика дослідження. Учениця на стр. 14 пише про аналіз, але не прописана методика, критерії оцінювання.

8. Рекомендації на стр. 20 повністю збігаються з висновками на стр. 22.

Загалом, робота Золотенкової О. І. становить собою завершене наукове дослідження, але наявність помилок не дає можливості високо її оцінити, оскільки вона відповідає вимогам із зауваженнями. Рекомендуємо звернути увагу на зауваження з метою врахування їх у подальшій роботі.

Рецензент:

Доктор наук із соціальних комунікацій,
професор кафедри української мови
та літератури ДВНЗ «Донбаський
державний педагогічний університет,
дійсний академік
Міжнародної академії інформатизації

О. Л. Біличенко

РЕЦЕНЗІЯ

на наукову роботу учениці 11 класу Бахмутського НВК № 11
Бахмутської міської ради Донецької області **Севрюкової Олександри Віталіївни** на тему: **«Вплив Артемівської преси на життя міста після визволення (1945 – 1945 рр)»** (відділення філософії та суспільствознавства.
Секція: журналістика)

Наукові керівники – керівник секції МАН «Журналістика»
Бахмутського міського Центру дітей та юнацтва Герасименко Ерика
Миколаївна, учитель історії та правознавства НВК № 11 м. Бахмут Сутковий
Володимир Лукич

Науковий консультант – старший викладач кафедри соціальних
комунікацій МДУ Мельникова Олена Сергіївна

З підвищенням ролі місцевого самоврядування в Україні стрімко зростає необхідність своєчасного отримання населенням інформації. Діяльність міських газет завжди була спрямована на задоволення попиту населення на інформацію про життєдіяльність міста, забезпечення права громадян на отримання достовірної та оперативної інформації про діяльність виконавчого комітету міської ради, явища і події життя територіальної громади міста, розвиток місцевого самоврядування, реалізацію державної інформаційної політики.

В цьому контексті робота, виконана Севрюковою О. В. має особливе значення, оскільки намагається висвітлити вплив міської преси на життя міста.

Напрямок наукового пошуку, обраний ученицею для дослідження, відзначається безсумнівною актуальністю в сучасній журналістиці, оскільки міські газети є не лише незамінним джерелом інформації для жителів міста, а й трибуною для висловлювання їх громадянської позиції, живим барометром громадської думки. Вони здійснюють державницький підхід до формування інформаційної політики через відповідні рубрики, тематичні добірки та сторінки, забезпечують ефективний механізм спілкування органів виконавчої влади та місцевого самоврядування з жителями міста, оперативно реагують на соціально значущі явища і події, ведуть постійну роз'яснювальну роботу серед населення.

Тема, представлена в дослідженні, свідчить про довготривалу систематичну роботу автора над матеріалом. Вона надає учениці унікальну можливість розкрити свій творчий потенціал.

Севрюкова О. В. проаналізувала, систематизувала й узагальнила матеріал, що надало дослідженню цілісного й завершеного вигляду. Попри безсумнівну тематичну значущість представленої роботи, вона має ряд суттєвих недоліків, зокрема щодо якості оформлення:

1. Тема роботи зазначена як вплив преси на життя міста, а фактично наголошується на впливі на людську свідомість (стр. 2). У завданнях тема

взагалі не знайшла відображення, зокрема, питання впливу преси на життя міста не знайшло належного висвітлення.

2. Назва теми на титульному аркуші «Вплив Артемівської преси на життя міста після визволення (1943 – 1945 рр.) не ідентична назві теми в тезах «Вплив бахмутської преси на життя міста після визволення (1943 – 1945 рр.).

3. Назви пунктів плану не відповідають назвам в роботі зокрема п. 2.1. у Змісті має назву «Проблематика тривалої війни та її відображення в пресі» в тексті роботи називається «Проблематика тривалої війни»; п. 3.1. у Змісті називається «Проблематика війни та суспільства та зміни в них у 1944 році», а назва розділу в тексті основної роботи на стр. 17 називається «Проблематика війни та суспільства та зміни в них на початку 1944 року».

4. Обґрунтування доцільності обраної теми займає більше сторінки, оскільки аналізується попередня робота, в той час як обґрунтування актуальності поданої роботи не переконливе. Складається враження, що автор так вирішив і все, крапка.

5. Мета роботи не пов'язана з темою дослідження. Тема зазначається як «Вплив Артемівської преси на життя міста після визволення (1943 – 1945 рр.), натомість у завданнях автор пише, що 1) проаналізувати статті газети «Артемовский рабочий» за часів ВВВ; 2) прослідкувати відтворення довоєнного рівня життя та його висвітлення у пресі.

6. Не вказано нові наукові положення, запропоновані особисто, ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено...). Відсутня зовсім в основній частині характеристика джерел, огляд літератури з даної проблематики.

7. Не наведена методика та техніка дослідження.

Текст роботи написаний з великою кількістю орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок. Рекомендуємо шановним керівникам та консультанту ретельніше ставитися до написання та перевірки наукової роботи.

Загалом, робота Костроміної О. В. становить собою завершене наукове дослідження, але наявність великої кількості помилок не дає можливості високо її оцінити і відповідає вимогам із зауваженнями.

Рецензент:

Доктор наук із соціальних комунікацій,
професор кафедри української мови
та літератури ДВНЗ «Донбаський
державний педагогічний університет,
дійсний академік
Міжнародної академії інформатизації

О. Л. Біличенко

РЕЦЕНЗІЯ

на учнівську науково-дослідницьку роботу **Ю. В. Шепілової** «*Висвітлення проблеми екології на прикладі газет “Зоря” та “Лиманська сторона”*», подану на конкурс-захист науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України в 2017/2018 навчальному році (заочний тур), секція – журналістика.

Досягнення досліджень української преси від її зародження й дотепер дає змогу стверджувати, що впродовж останніх десятиліть сформувалася й розвинулася окрема наукова галузь журналістикознавства – екологічна журналістика. Саме проблемам розвитку екожурналістики (на матеріалі місцевих ЗМІ) присвячено пропоновану учнівську науково-дослідницьку роботу, яка є спробою комплексного вивчення екологічних проблем на шпальтах лиманських ЗМІ: газет «Зоря» та «Лиманська сторона».

Дослідження містить тези, вступ, п'ять розділів, загальні висновки, список використаної літератури й додатки. Загальний обсяг роботи – 36 сторінок, з них основного тексту – 28 сторінок.

На початку роботи представлено її зміст: найменування та номери початкових сторінок усіх розділів роботи. Акцентуємо, що нумерація майже всіх початкових сторінок окремих розділів у змісті та в самій науково-дослідницькій роботі не збігається, зокрема розділів 2, 3, 4, а номери початкових сторінок розділу 5, загальних висновків, списку використаної літератури й додатків взагалі не зазначено. Також не збігаються в змісті й в основній частині роботи назви окремих структурних компонентів, як-от: розділ 4; загальні висновки; список літератури тощо.

У роботі використано маловідомі скорочення (ЮНЕП, с. 5; ЮНІДО, с. 6 тощо): їх перелік потрібно було подати окремим списком перед вступом.

У вступі йдеться про актуальність і доцільність обраної теми науково-дослідницької роботи; сформульовано мету, конкретні завдання, гіпотезу; визначено об'єкт і предмет роботи. Акцентуємо, що до вступу висунуто такі зауваження: мета роботи й окреслені завдання не повністю взаємопов'язані й взаємозумовлені; не чітко сформульовано об'єкт і предмет дослідження; не зазначено методи дослідження; характеристика роботи містить фактичні помилки (с. 4); немає чіткої констатації фактів щодо відмінності отриманих результатів від відомих раніше й рівня новизни (*вперше одержано, удосконалено, набуло подальшого розвитку* тощо); обсяг вступу замалий – 1,5 сторінки (зважаючи на порушення в технічному оформленні роботи) при рекомендованому 2–3 сторінки.

Основна частина науково-дослідницької роботи Ю. В. Шепілової містить п'ять розділів (підрозділів, пунктів, підпунктів у роботі немає).

У першому розділі «*Законодавча база щодо екології та охорони навколишнього середовища*» репрезентовано провідні міжнародні екологічні організації, окремі міжнародні природоохоронні документи, наведено перелік деяких Міжнародних конференцій, присвячених питанням охорони природи тощо.

До першого розділу роботи висловлюємо такі зауваження: враховуючи загальний обсяг науково-дослідницької роботи (для гуманітарних напрямів 20–25 сторінок), про законодавчу базу з питань екології можна було не згадувати взагалі, тим більше, що в розділі йдеться переважно про міжнародні конференції, організації, закони тощо; зазначено лише один український закон, хоч починати треба було б з Основного закону України – Конституції України, прийнятої 28 червня 1996 р., у якій визначено майже всі основні засади для сприяння поліпшенню екологічної ситуації в Україні. Наприклад, у ст. 16 Конституції України визначають такі обов'язки держави: «забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду українського народу»; у ст. 50 Конституції передбачено, що «кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди». Також у цій же статті кожному українцю гарантовано «право вільного доступу до інформації про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення», і така інформація «ніким не може бути засекречена». На жаль, дотепер все це є більше декларативним щодо сучасного екологічного стану України, але дуже важливим з правової точки зору!

Додамо, що за роки незалежності в Україні практично створено нове природоохоронне законодавство, зокрема це такі основні закони та нормативно-законодавчі акти: «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд», «Про охорону атмосферного повітря», «Про екологічну експертизу», «Про відходи», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про об'єкти підвищеної небезпеки» тощо; «Лісовий кодекс України», «Водний кодекс України», «Земельний кодекс України» тощо. Державну політику, нормативно-правове регулювання, комплексне управління та екологічний контроль щодо охорони навколишнього природного оточення, раціонального використання й відтворення природних ресурсів в Україні формує, забезпечує та реалізує Міністерство екології та природних ресурсів України. Таку інформацію можна було б залучити до науково-дослідницької роботи (стисло): її знання є основоположними для журналіста з екологічних питань.

У другому розділі «Характеристика екожурналістики, етапи становлення» витлумачено поняття екологія, екожурналістика, а також схарактеризовано основні функції екологічної журналістики. У викладі матеріалу немає необхідної логічності, чіткості й системності, багато зайвої інформації. Зміст розділу неповністю відповідає назві, зокрема залишилася поза увагою інформація про етапи становлення екожурналістики, хоч це питання є предметом дослідження багатьох наукових розвідок. Так, в історії розвитку екопреси України виокремлюють такі етапи: 1) підготовчий – пов'язаний з появою й активною діяльністю студентських дружин охорони природи, зміною соціальної свідомості після Чорнобильської катастрофи, формуванням природоохоронної громадськості, виникненням і веденням постійних тематичних розділів у пресі; 2) публікації незареєстрованих

екологічних видань невеликими тиражами на низькоякісній поліграфічній базі, які миттєво реагували на потребу отримання незалежної та оперативної інформації, чого не могла забезпечити преса того періоду; 3) масове виникнення видань державних і громадських екологічних організацій, публікації яких розраховані на широке коло читачів; 4) поява видань, зорієнтованих на певну читацьку аудиторію, вони відповідають її цілеспрямованим запитам і мають принципово нові способи поширення інформації із залученням сучасної техніки.

У розділі наявні окремі фрагменти, які повністю переписано з Інтернету (с. 7, 11 тощо).

Третій розділ «*Загальноукраїнська екологічна періодика*» присвячений стислій характеристиці українських ЗМІ екологічного спрямування (у вигляді таблиці). Не зрозумілі критерії добору автором науково-дослідницької роботи періодичних видань екологічного спрямування: багато впливових видань до таблиці не залучено (екологічні видання є в Карпатському біосферному заповіднику – всеукраїнський науково-популярний екологічний журнал «Зелені Карпати», у Вінниці – «Екологічний вісник Вінниччини», «Екологія – здоров'я – життя» – у Черкасах, «Еко – Сумщина» – у Сумах, еколого-краєзнавчий часопис «Свята справа» у Дніпровсько-Орільському заповіднику, журнал «Технополіс» тощо).

Четвертий розділ «*Екожурналістика у регіоні ризику: фактори впливу*» присвячено переліку найбільш резонансних екологічних проблем в Україні й (дуже стисло) їх висвітленню на сторінках ЗМІ. Матеріал дещо повторюється (пор.: с. 22 → с. 23).

У п'ятому розділі «*Екологічна журналістика в місцевій періодиці: газетах "Зоря" та "Лиманська сторона"*» схарактеризовано окреслені місцеві газети (стисло), а також проілюстровано кілька публікацій екологічного спрямування на шпальтах лиманських газет зі стислим аналізом, здійсненим авторкою науково-дослідницької роботи. Отже, лише в п'ятому розділі досліджувана проблема безпосередньо відповідає темі науково-дослідницької роботи Ю. В. Шепілової, хоч матеріал викладено всього на 2,5 сторінках. Доцільним було б проаналізувати місцеві ЗМІ за конкретний період (від місяця до року); окреслити всі матеріали екологічного спрямування за цей термін, їх проблематику, жанрові форми й мовностилістичні особливості; з'ясувати періодичність публікацій екологічної тематики на сторінках лиманських газет «Зоря» та «Лиманська сторона» тощо.

У роботі немає висновків до окремих розділів.

На підставі здійсненого авторкою дослідження зроблено *основні висновки*, які не відповідають змісту основної частини роботи; водночас висновки є точною копією фрагмента Інтернет-ресурсу (с. 28–29).

Список літератури містить 4 використаних джерела та 3 Інтернет-ресурси. Оформлення списку літератури не відповідає вимогам.

Додатки містять ксерокопії 6 публікацій на екологічну проблематику з лиманських газет «Зоря» та «Лиманська сторона».

Отже, тема роботи не відповідає задекларованій науковій проблемі, яку намагалася з'ясувати авторка дослідження.

У роботі зафіксовано технічні недоліки: не дотримано інтервал 1,5; неправильно оформлено список використаної літератури; не на всі бібліографічні джерела є посилання в тексті роботи; трапляються орфографічні (с. 23, 25, 26 тощо), пунктуаційні (с. 3, 4, 15 тощо) і стилістичні помилки (с. 4, 7, 8, 13 тощо); не зазначено посилання (с. 6, 9, 14, 20, 22, 24 та ін.); автор не розмежовує дефіс і тире тощо.

Акцентуємо, що відповідають вимогам із зауваженнями два критерії роботи, а саме: аргументація обраної теми дослідження, чіткість постановки проблеми, мети й завдань дослідження та відповідність вимогам оформлення наукових робіт; неповністю дотримано таких критеріїв: уміння чітко й логічно викладати свої думки, критично осмислювати використані джерела; мало відповідають вимогам три критерії, як-от: самостійність, оригінальність і доказовість суджень, наявність елементів наукової новизни; повнота у розкритті теми, глибина аналізу літературних матеріалів; обґрунтованість представлених висновків, їх відповідність поставленим завданням і меті дослідження.

Отже, експертний бал заочного оцінювання науково-дослідницької роботи Ю. В. Шепілової «*Висвітлення проблеми екології на прикладі газет “Зоря” та “Лиманська сторона”*» дорівнює 10,5.

Рецензент:

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри германської
та слов'янської філології
Донбаського державного
педагогічного університету

_____ Н. М. Маторіна

Підпис доц. Н. М. Маторіної засвідчую

Начальник відділу кадрів
Донбаського державного
педагогічного університету

_____ Є. С. Сілін